

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความต้องการใช้หอสมุดกลางของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ห้องสมุดและความต้องการใช้หอสมุดกลาง ๆ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในด้านการใช้ห้องสมุด ศึกษาห้องสมุดที่ใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด ความถี่ในการเข้าใช้ ทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ และปัญหาการใช้ห้องสมุดสำหรับความต้องการในการใช้หอสมุดกลางฯ ได้ศึกษาความต้องการด้านทรัพยากรสารสนเทศ การบริการ และอาคารสถานที่

สมมติฐานของการวิจัย มีดังนี้

1. นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าทำรายงาน และเข้าถึงสารสนเทศโดยใช้บัตรรายการ
2. นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลส่วนใหญ่ต้องการทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสือคู่มือภาษาไทย
3. นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลส่วนใหญ่ต้องการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าระดับมาก

การดำเนินการวิจัย ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษา ณ ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ต. คลองหก อ. คลองหลวง จ. ปทุมธานี รวม 6,363 คน ประกอบด้วยนักศึกษา 5 คณะ ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร คณะบริหารธุรกิจ คณะคหกรรมศาสตร์ และคณะศิลปกรรม

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้แจกให้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน 443 คน ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมา 391 ชุด คิดเป็นร้อยละ 88.26 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ SPSS/PC ในการหาค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การใช้ห้องสมุด

1.1 ผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ ร้อยละ 21.99 คณะวิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร ร้อยละ 19.44 คณะบริหารธุรกิจ ร้อยละ 20.97 คณะคหกรรมศาสตร์ ร้อยละ 19.69 และศิลปกรรม ร้อยละ 17.90

1.2 ประสบการณ์การใช้ห้องสมุด

นักศึกษาจำนวนสูงสุดร้อยละ 96.16 ใช้ห้องสมุดคณะ จำนวนรองลงมา ร้อยละ 51.66 ใช้ห้องสมุดแห่งชาติ และร้อยละ 34.53 ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัย นักศึกษาจำนวนสูงสุดของทุกคณะใช้ห้องสมุดคณะ จำนวนรองลงมาใช้ห้องสมุดไม่สอดคล้องกันทั้งหมด ดังนี้ คณะวิศวกรรมศาสตร์ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัย คณะวิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตรใช้ห้องสมุดประชาชน ส่วนนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คหกรรมศาสตร์ และศิลปกรรมใช้ห้องสมุดแห่งชาติ (ตารางที่ 4)

นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดหลายประการ โดยนักศึกษาจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 88.24) ใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าประกอบการทำรายงาน ภาคนิพนธ์ นักศึกษาจำนวนรองลงมาซึ่งเป็นส่วนใหญ่ใช้ค้นคว้าประกอบการเรียนตามหลักสูตร (ร้อยละ 77.49) บันทึกลงและพักผ่อน (ร้อยละ 62.15) แสวงหาความรู้ (ร้อยละ 61.64) ยืม-คืนสิ่งพิมพ์ (ร้อยละ 59.59) และติดตามข่าวสารให้ทันต่อเหตุการณ์ (ร้อยละ 54.73) (ตารางที่ 5)

ความถี่ในการใช้ห้องสมุด พบว่า นักศึกษาจำนวนสูงสุด ร้อยละ 29.67 ใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง นักศึกษาจำนวนรองลงมา ร้อยละ 21.74 ใช้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง นักศึกษาจำนวนสูงสุดเกือบทุกคณะใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ได้แก่ คณะวิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร คณะบริหารธุรกิจ คณะคหกรรมศาสตร์ และ คณะศิลปกรรม ส่วนนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์จำนวนสูงสุดใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง (ตารางที่ 6)

1.3 การเข้าถึงสารนิเทศ

การเรียนรู้การค้นหาสารนิเทศ พบว่า นักศึกษาจำนวนสูงสุดซึ่งเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.50) เรียนรู้วิธีการเข้าถึงทรัพยากรสารนิเทศโดยศึกษาด้วยตนเอง นักศึกษาจำนวนรองลงมา (ร้อยละ 59.85) เรียนรู้จากการศึกษาวิชาการใช้ห้องสมุด และนักศึกษาจำนวน

ต่ำสุด (ร้อยละ 13.8) เรียนรู้จากการปฐมนิเทศ นักศึกษาจำนวนสูงสุดในคณะต่างๆ เรียนรู้การค้นหาสารนิเทศห้องสมุด 2 ลักษณะ คือ นักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 74.42) วิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร (ร้อยละ 73.68) และบริหารธุรกิจ (ร้อยละ 75.61) เรียนรู้โดยศึกษาด้วยตนเอง ส่วนนักศึกษาคหกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 83.12) และศิลปกรรม (ร้อยละ 57.14) เรียนรู้โดยการศึกษาวิชาการใช้ห้องสมุด (ตารางที่ 7)

สำหรับวิธีเข้าถึงสารนิเทศของห้องสมุด พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีวิธีเข้าถึงสารนิเทศ 2 วิธี คือ การสำรวจตามชั้นหนังสือ และการค้นบัตรรายการ โดยนักศึกษาจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 66.50) สำรวจตามชั้นหนังสือ นักศึกษาจำนวนรองลงมา (ร้อยละ 62.15) ค้นจากบัตรรายการ และนักศึกษาจำนวนต่ำสุด (ร้อยละ 18.67) ค้นบรรณานุกรมและรายชื่อสิ่งพิมพ์ นักศึกษาจำนวนสูงสุดของคณะต่างๆ เข้าถึงสารนิเทศ 2 วิธีเช่นเดียวกัน คือ นักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 70.93) วิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร (ร้อยละ 73.68) และศิลปกรรม (ร้อยละ 65.71) สำรวจตามชั้นหนังสือ ส่วนนักศึกษาบริหารธุรกิจ (ร้อยละ 81.71) และคหกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 77.92) ค้นจากบัตรรายการ (ตารางที่ 8)

1.4 ปัญหาการใช้ห้องสมุด

การศึกษาปัญหาการใช้ห้องสมุดจำแนกเป็น 2 ด้าน คือ ปัญหาการใช้ห้องสมุดที่เกิดจากตัวนักศึกษาและปัญหาการใช้ห้องสมุดที่เกิดจากห้องสมุด พบว่า ปัญหาการใช้ห้องสมุดที่เกิดจากตัวนักศึกษา ได้แก่ นักศึกษาจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 41.43) ไม่มีเวลาไปใช้ห้องสมุด นักศึกษาจำนวนรองลงมา (ร้อยละ 38.62) ไม่รู้ว่าสารนิเทศที่ต้องการอยู่ที่ใด และจำนวนต่ำสุดไม่รู้วิธีการใช้บัตรรายการ (ร้อยละ 15.09) ปัญหาการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาจำนวนสูงสุดในแต่ละคณะไม่สอดคล้องกันทั้งหมด กล่าวคือ นักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ วิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร และศิลปกรรมประสบปัญหาไม่มีเวลาไปใช้ห้องสมุด ส่วนนักศึกษาบริหารธุรกิจและคหกรรมศาสตร์จำนวนสูงสุดไม่รู้ว่าสารนิเทศที่ต้องการอยู่ที่ใด (ตารางที่ 9)

สำหรับปัญหาการใช้ห้องสมุดที่เกิดจากห้องสมุด พบว่า นักศึกษาจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 59.85) ประสบปัญหา ห้องสมุดไม่มีเทคโนโลยีทันสมัยช่วยค้นสารนิเทศได้สะดวก รวดเร็ว นักศึกษาจำนวนรองลงมาประสบปัญหาต่างๆ ได้แก่ หนังสือไม่อยู่ตามที่ ทำให้ค้นหาไม่พบ (ร้อยละ 58.31) จำนวนทรัพยากรสารนิเทศไม่เพียงพอ (ร้อยละ 49.10) และปัญหาที่นักศึกษาจำนวนต่ำสุดประสบ คือ ไม่มีคู่มือช่วยค้น (ร้อยละ 21.23)

ปัญหาการใช้ที่เกิดจากห้องสมุดของนักศึกษาจำนวนสูงสุดในแต่ละคณะไม่สอดคล้องกันทั้งหมด คือ นักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 63.95) วิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร (ร้อยละ 57.89) บริหารธุรกิจ (ร้อยละ 63.41) และศิลปกรรม (ร้อยละ 55.71) ประสบปัญหาไม่มีเทคโนโลยีทันสมัยค้นสารนิเทศ ส่วนนักศึกษาจำนวนสูงสุดของคณะวิศวกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 63.95) และคหกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 64.14) ประสบปัญหาหนังสือไม่อยู่ตามที่ ทำให้ค้นหาไม่พบเป็นปัญหา (ตารางที่ 10)

1.5 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

จำแนกทรัพยากรสารสนเทศเป็นวัสดุตีพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์ วัสดุตีพิมพ์ ได้แก่ หนังสืออ้างอิง หนังสือ เอกสาร วารสาร นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ ดังนี้

หนังสืออ้างอิง

นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้หนังสืออ้างอิงหลายประเภท โดยใช้พจนานุกรม (ร้อยละ 76.21) หนังสือคู่มือ (ร้อยละ 72.12) บรรณานุกรม (ร้อยละ 62.66) และสารานุกรม (ร้อยละ 53.45) (ตารางที่ 11) นักศึกษาจำนวนสูงสุดแต่ละคณะใช้หนังสืออ้างอิงประเภทต่างๆ ไม่สอดคล้องกัน ทั้งหมด คือ วิศวกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 67.44) วิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร (ร้อยละ 80.26) ใช้หนังสือคู่มือ ส่วนนักศึกษ บริหารธุรกิจ (ร้อยละ 68.29) คหกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 85.71) และศิลปกรรม (ร้อยละ 87.14) ใช้พจนานุกรม (ตารางที่ 12)

สำหรับบรรณานุกรมเป็นหนังสืออ้างอิงที่นักศึกษาส่วนใหญ่ในเกือบทุกคณะใช้ ได้แก่ วิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร (ร้อยละ 64.47) บริหารธุรกิจ (ร้อยละ 56.10) คหกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 74.63) และศิลปกรรม (ร้อยละ 72.86) นอกจากนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่ในคณะคหกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 61.04) และศิลปกรรม (ร้อยละ 57.14) ใช้ดรรชนีวารสารด้วย (ตารางที่ 12)

หนังสือ

พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้หนังสือทุกประเภท โดยนักศึกษาจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 90.03) ใช้หนังสือความรู้ทั่วไป รองลงมาใช้ตำรา หนังสือวิชาการ (ร้อยละ 87.72) และบันเทิงคดี (ร้อยละ 66.75) การใช้หนังสือของนักศึกษาจำนวนสูงสุดของทุกคณะไม่สอดคล้องกันทั้งหมด โดยนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 87.21) และบริหารธุรกิจ (ร้อยละ 97.56) ใช้ตำรา หนังสือวิชาการ ส่วนนักศึกษาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร (ร้อยละ 90.79) คหกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 93.51) และศิลปกรรม (ร้อยละ 90.00) ใช้หนังสือความรู้ทั่วไป (ตารางที่ 13)

เอกสาร

พบว่า นักศึกษาจำนวนสูงสุดโดยรวม (ร้อยละ 51.54) ใช้เอกสารสถานประกอบการ จำนวนรองลงมาใช้จุลสาร (ร้อยละ 41.69) และกฤตภาค (ร้อยละ 18.93) นักศึกษา จำนวนสูงสุดของทุกคณะใช้เอกสารสถานประกอบการ โดยวิศวกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 47.67) วิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร (ร้อยละ 43.42) บริหารธุรกิจ (ร้อยละ 43.90) คหกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 70.13) และศิลปกรรม (ร้อยละ 52.86) (ตารางที่ 14)

วารสาร นิตยสาร

นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้วารสาร นิตยสารทุกประเภท โดย นักศึกษาจำนวนสูงสุดใช้วารสาร วิชาการในแขนงที่ศึกษา (ร้อยละ 78.01) รองลงมาใช้นิตยสาร (ร้อยละ 75.45) สารคดี (ร้อยละ 68.80) วารสารวิชาการแขนงอื่นๆ (ร้อยละ 62.66) และวารสารสรุป วิเคราะห์ข่าว (ร้อยละ 56.01) นักศึกษาจำนวนสูงสุดของคณะต่างๆ ใช้วารสาร นิตยสารไม่สอดคล้องกันทั้งหมด คือ นักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 77.91) และ วิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร (ร้อยละ 78.95) ใช้วารสารวิชาการในแขนงที่ศึกษา ส่วนนักศึกษาด้านบริหารธุรกิจ (ร้อยละ 80.49) และคหกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 87.01) ใช้นิตยสาร และนักศึกษาศิลปกรรม (ร้อยละ 82.86) ใช้วารสารสารคดี (ตารางที่ 15)

หนังสือพิมพ์

นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภท โดยจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 89.77) ใช้ หนังสือพิมพ์เน้นข่าวความรู้ ความเข้าใจ จำนวนรองลงมาใช้หนังสือพิมพ์เน้นข่าวทันตันทัน เร้าใจ (ร้อยละ 78.01) และนักศึกษามากที่สุดในทุกคณะใช้หนังสือพิมพ์เน้นข่าวความรู้ ความเข้าใจ เช่นเดียวกัน (ตารางที่ 16)

ทรัพยากรสารนิเทศวัสดุไม่ตีพิมพ์

วัสดุไม่ตีพิมพ์จำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ โสตทัศนวัสดุ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 61.13) ใช้รูปภาพ รองลงมาใช้แผ่นที่ (ร้อยละ 53.96) และแผ่นโปร่งใส (ร้อยละ 52.94) นักศึกษาจำนวนสูงสุดของทุกคณะใช้รูปภาพ โดย นักศึกษาศิลปกรรมมีจำนวนสูงที่สุด (ร้อยละ 82.86) นอกจากนี้ พบว่า นักศึกษา วิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร คหกรรมศาสตร์ และศิลปกรรมส่วนใหญ่ ใช้โสตทัศนวัสดุ หลายประเภท โดยนักศึกษาศิลปกรรมใช้โสตทัศนวัสดุแต่ละประเภทในอัตราสูงกว่าคณะอื่นๆ (ร้อยละ 50.00-82.86) (ตารางที่ 17)

สำหรับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาส่วนน้อยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม (ร้อยละ 19.95) และฐานข้อมูลออนไลน์ (ร้อยละ 15.35) และนักศึกษาจำนวนสูงสุดในทุกคณะใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร จำนวนสูงสุดยังใช้ฐานข้อมูลออนไลน์อีกด้วย (ตารางที่ 18)

ตอนที่ 2 ความต้องการใช้หอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

ศึกษาความต้องการทรัพยากรสารสนเทศทั้งที่เป็นวัสดุตีพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์ และความต้องการด้านหมวดวิชาของทรัพยากรสารสนเทศ

2.1 ความต้องการด้านทรัพยากรสารสนเทศ

วัสดุตีพิมพ์ ศึกษาความต้องการหนังสืออ้างอิง หนังสือ เอกสาร วารสาร นิตยสารและหนังสือพิมพ์ผลการศึกษา พบว่านักศึกษาต้องการใช้วัสดุตีพิมพ์ในระดับมาก ได้แก่ หนังสือ ($\bar{X}=4.18$) หนังสือพิมพ์ ($\bar{X}=4.14$) วารสาร นิตยสาร ($\bar{X}=3.89$) ความต้องการในระดับปานกลาง ได้แก่ หนังสืออ้างอิง ($\bar{X}=3.42$) และเอกสาร ($\bar{X}=3.09$) (ตารางที่ 19)

หนังสืออ้างอิง

พบว่า นักศึกษาต้องการใช้หนังสืออ้างอิงในระดับมากและปานกลาง ความต้องการระดับมาก ตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ หนังสือคู่มือ ($\bar{X}=3.95$) พจนานุกรม ($\bar{X}=3.79$) สารานุกรม ($\bar{X}=3.59$) วรรณกรรม ($\bar{X}=3.51$) และบรรณานุกรม ($\bar{X}=3.50$)

ความต้องการหนังสืออ้างอิงในระดับมากไม่สอดคล้องกันทั้งหมด ดังนี้ นักศึกษาเกือบทุกคณะต้องการหนังสือคู่มือในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วิศวกรรมศาสตร์ ($\bar{X}=4.24$) วิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร ($\bar{X}=4.45$) คหกรรมศาสตร์ ($\bar{X}=3.88$) และศิลปกรรม ($\bar{X}=3.71$) ยกเว้น บริหารธุรกิจต้องการในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.46$)

พจนานุกรม นักศึกษาทุกคณะต้องการพจนานุกรมในระดับมาก ($\bar{X}=3.56$ - $\bar{X}=3.99$) ส่วนสารานุกรม นักศึกษาเกือบทุกคณะต้องการในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$ - $\bar{X}=3.79$) ยกเว้น บริหารธุรกิจต้องการในระดับปานกลาง สำหรับวรรณกรรมเป็นที่ต้องการในระดับมากของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ ($\bar{X}=3.51$) และคหกรรมศาสตร์ ($\bar{X}=3.83$) และบรรณานุกรมเป็นที่ต้องการของนักศึกษาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร ($\bar{X}=3.66$) คหกรรมศาสตร์ ($\bar{X}=3.81$) ศิลปกรรม ($\bar{X}=3.51$) (ตารางที่ 20)

หนังสือ

พบว่า นักศึกษาต้องการหนังสือทุกประเภทในระดับมาก ดังนี้ ตำราหนังสือวิชาการในแขนงต่างๆ ($\bar{X}=4.44$) หนังสือความรู้ทั่วไป ($\bar{X}=4.28$) และบันเทิงคดี ($\bar{X}=3.74$) โดย นักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ ($\bar{X}=4.59$) และวิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร ($\bar{X}=4.78$) ต้องการตำรา หนังสือวิชาการในแขนงต่างๆ ในระดับมากที่สุด และนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ ($\bar{X}=4.38$) คหกรรมศาสตร์ ($\bar{X}=4.45$) และศิลปกรรม ($\bar{X}=4.59$) ต้องการในระดับมาก นักศึกษาทุกคณะต้องการหนังสือความรู้ทั่วไปในระดับมาก ส่วนหนังสือบันเทิงคดี นักศึกษาต้องการในระดับมากและปานกลาง โดยนักศึกษาคหกรรมศาสตร์ และศิลปกรรมต้องการในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$ และ $\bar{x}=3.65$) (ตารางที่ 21)

เอกสาร

นักศึกษาต้องการเอกสารทุกประเภทในระดับปานกลาง ตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ เอกสารสถานประกอบการ ($\bar{X}=3.31$) จุลสาร ($\bar{X}=3.12$) และกฤตภาค ($\bar{X}=2.85$) และนักศึกษาเกือบทุกคณะต้องการเอกสารสถานประกอบการในปานกลาง ยกเว้น นักศึกษาคณะคหกรรมศาสตร์ต้องการในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$) (ตารางที่ 22)

วารสาร นิตยสาร

นักศึกษาต้องการวารสาร นิตยสารทุกประเภทในระดับมากตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ วารสารในแขนงที่ศึกษา ($\bar{X}=4.40$) วารสารวิชาการอื่นๆ ($\bar{X}=3.87$) วารสารสรุปวิเคราะห์ข่าว ($\bar{X}=3.76$) วารสารสารคดี ($\bar{X}=3.73$) และนิตยสาร ($\bar{X}=3.67$) นักศึกษาคณะต่างๆ มีระดับความต้องการไม่สอดคล้องกันทั้งหมด ดังนี้ วิศวกรรมศาสตร์ ($\bar{X}=4.58$) วิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร ($\bar{X}=4.53$) ต้องการวารสารในแขนงที่ศึกษาในระดับมากที่สุด และต้องการวารสารวิชาการอื่นๆ วารสารสรุป วิเคราะห์ข่าว และสารคดีในระดับมาก แต่ต้องการนิตยสารในระดับปานกลาง นักศึกษาบริหารธุรกิจต้องการวารสาร นิตยสารเกือบทุกประเภทในระดับมาก ยกเว้น วารสารสารคดีที่ต้องการในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาคหกรรมศาสตร์และบริหารธุรกิจต้องการวารสาร นิตยสารทุกประเภทในระดับมาก (ตารางที่ 23)

หนังสือพิมพ์

พบว่า นักศึกษาต้องการหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทในระดับมาก คือ หนังสือพิมพ์เน้นข่าวความรู้ ความเข้าใจ ($\bar{X}=4.43$) หนังสือพิมพ์เน้นข่าวตื่นเต้น เร้าใจ ($\bar{X}=3.96$) โดย

นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ต้องการหนังสือพิมพ์เน้นข่าวความรู้ ความเข้าใจในระดับมากที่สุด (ตารางที่ 24)

ภาษาของวัสดุตีพิมพ์

พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการหนังสืออ้างอิงภาษาไทยทุกประเภท (ร้อยละ 60.87-64.71) โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.89) ต้องการหนังสือคู่มือภาษาไทย สำหรับความต้องการวัสดุตีพิมพ์ที่เป็นหนังสืออ้างอิง หนังสือ วารสาร นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการวัสดุตีพิมพ์ทุกประเภทเป็นภาษาไทยเช่นเดียวกัน โดยต้องการหนังสืออ้างอิง (ร้อยละ 60.87-64.71) หนังสือ (ร้อยละ 58.82-60.61) วารสาร นิตยสาร (ร้อยละ 59.34-60.36) และหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 59.85-60.10) (ตารางที่ 25-28)

วัสดุไม่ตีพิมพ์

วัสดุไม่ตีพิมพ์ ศึกษาความต้องการโสตทัศนวัสดุ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาต้องการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$) และโสตทัศนวัสดุระดับมาก ($\bar{X}=3.72$) (ตารางที่ 29)

โสตทัศนวัสดุ นักศึกษาต้องการโสตทัศนวัสดุในระดับมาก 8 ประเภท ดังนี้ วีดิทัศน์ ($\bar{X}=4.06$) แผ่นซีดี ($\bar{X}=3.99$) เทปบันทึกเสียง ($\bar{X}=3.96$) รูปภาพ ($\bar{X}=3.89$) สไลด์ ($\bar{X}=3.83$) แผ่นโปร่งใส ($\bar{X}=3.68$) หุ่นจำลอง ของตัวอย่าง ($\bar{x}=3.66$) และแผ่นที่ ($\bar{X}=3.61$) นอกจากนี้ พบว่านักศึกษาทุกคณะต้องการ วีดิทัศน์ เทปบันทึกเสียง แผ่นซีดีและรูปภาพในระดับมาก นักศึกษาคหกรรมศาสตร์ และศิลปกรรมต้องการใช้โสตทัศนวัสดุทุกประเภทในระดับมาก (ตารางที่ 30)

สำหรับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นักศึกษาต้องการในระดับมากที่สุด 2 ประเภทคือ ฐานข้อมูลซีดีรวม ($\bar{X}=4.03$) และฐานข้อมูลออนไลน์ ($\bar{X}=4.01$) (ตารางที่ 31)

2.2 ความต้องการเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ

เนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศแบ่งเป็น 32 หมวดวิชา นักศึกษามีความต้องการในระดับมากและปานกลาง ความต้องการในระดับมากที่สุดมี 14 หมวดวิชา ได้แก่ การศึกษา ($\bar{X}=4.09$) ภาษา ($\bar{X}=4.05$) และการสื่อสาร ($\bar{X}=3.96$) คณิตศาสตร์ ($\bar{X}=3.85$) การท่องเที่ยว ($\bar{X}=3.83$) ธุรกิจ-การพาณิชย์ ($\bar{X}=3.69$) วิทยาศาสตร์ทั่วไป ($\bar{X}=3.65$)

ปัญหาสังคมและบริการ ($\bar{X}=3.62$) โรงงาน-อุตสาหกรรม และเศรษฐศาสตร์ ($\bar{X}=3.57$) เท่ากัน กฎหมาย ($\bar{X}=3.56$) ฟิสิกส์ ($\bar{X}=3.54$) เคมี ($\bar{X}=3.53$) และจิตวิทยา ($\bar{X}=3.52$) นักศึกษาทุกคนต้องการเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศในระดับมากที่สุดทั้ง 3 หมวดวิชา ได้แก่ การศึกษา การสื่อสารและภาษา (ตารางที่ 32)

2.3 ความต้องการด้านบริการ

บริการต่างๆ แบ่งเป็น 5 กลุ่ม พบว่า นักศึกษามีความต้องการในระดับมากที่สุด และมากที่สุด บริการยืม-คืนมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$) ความต้องการในระดับมากที่สุด ได้แก่ บริการช่วยการค้น ($\bar{X}=4.32$) บริการพิเศษ ($\bar{X}=4.20$) บริการข่าวสารห้องสมุด ($\bar{X}=4.09$) และบริการแนะนำการใช้ห้องสมุด ($\bar{X}=3.78$) (ตารางที่ 33-38) รายละเอียดของการบริการแต่ละกลุ่ม มีดังนี้

บริการช่วยการค้น

นักศึกษาต้องการทุกประเภทในระดับมากที่สุด ดังนี้ การสืบค้นข้อมูลบัตรรายการด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ($\bar{X}=4.32$) บริการตอบคำถาม ($\bar{X}=4.21$) บริการช่วยการค้นคว้า ($\bar{X}=4.19$) สืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ ($\bar{X}=4.10$) จัดพิมพ์รายชื่อหนังสือใหม่ ($\bar{X}=4.08$) สืบค้นฐานข้อมูลซีดี-รอม ($\bar{X}=4.07$) รวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง ($\bar{X}=3.92$) จัดพิมพ์รายชื่อหนังสือสำรอง/หนังสือจอง ($\bar{X}=3.89$) จัดทำสำเนาวารสารฉบับใหม่ ($\bar{X}=3.84$) และจัดทำบรรณานุกรมวารสาร ($\bar{X}=3.70$)

บริการยืม-คืน

นักศึกษาต้องการในระดับมากที่สุดและระดับมากที่สุด ดังนี้ บริการยืม-คืนหนังสือในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$) และความต้องการในระดับมากที่สุด ได้แก่ จองหนังสือต่อจากผู้อื่น ($\bar{X}=4.10$) บริการยืม-คืนระหว่างห้องสมุด ($\bar{X}=4.05$) ยืม-คืนหนังสือสำรอง/หนังสือจอง ($\bar{X}=3.94$) ยืม-คืนวารสาร ($\bar{X}=3.91$) และยืม-คืนโสตทัศนวัสดุ ($\bar{X}=3.83$)

บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด

นักศึกษาต้องการบริการแนะนำการใช้ห้องสมุดทุกประเภทในระดับมากที่สุด ดังนี้ คู่มือแนะนำการใช้ห้องสมุด ($\bar{X}=3.92$) วิธีทัศนแนะนำการใช้ห้องสมุด ($\bar{X}=3.90$) คู่มืออธิบาย

วิธีการใช้บัตรรายการ ($\bar{X}=3.87$) สไลด์แนะนำการใช้ห้องสมุด ($\bar{X}=3.78$) การสอนรายวิชาการใช้ห้องสมุด ($\bar{X}=3.77$) แนะนำการใช้ห้องสมุดเป็นกลุ่ม ($\bar{X}=3.61$) และแนะนำการใช้ห้องสมุดเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=3.59$)

บริการพิเศษ

นักศึกษาต้องการบริการพิเศษทุกประเภทในระดับมาก ดังนี้ บริการถ่ายเอกสาร ($\bar{X}=4.44$) จัดแสดงหนังสือใหม่ ($\bar{X}=4.39$) จัดหาสิ่งพิมพ์ตามต้องการ ($\bar{X}=4.37$) จัดนิทรรศการเรื่องที่น่าสนใจ ($\bar{X}=4.24$) จัดฉายวิดีโอทัศน์ ($\bar{X}=4.12$) บริการให้ใช้เครื่องพิมพ์ดีด ($\bar{X}=4.04$) และจัดการบรรยายและอภิปรายทางวิชาการ ($\bar{X}=3.83$)

บริการข่าวสารห้องสมุด

นักศึกษาต้องการบริการข่าวสารห้องสมุดทุกประเภทในระดับมาก ดังนี้ การเผยแพร่ผ่านทางคณะ/ภาควิชา ($\bar{X}=4.25$) BULLETIN BOARD ทางคอมพิวเตอร์ ($\bar{X}=4.14$) ป้ายประชาสัมพันธ์ภายในห้องสมุด ($\bar{X}=4.13$) ป้ายตามจุดที่สำคัญภายในสถาบันฯ ($\bar{X}=4.12$) วารสารหอสมุดกลางฯ ($\bar{X}=3.99$) และจดหมายข่าวหอสมุดกลางฯ ($\bar{X}=3.91$)

2.4 ความต้องการด้านอาคาร สถานที่

ความต้องการด้านอาคาร สถานที่แบ่งเป็น 3 กลุ่ม พบว่า นักศึกษาต้องการการจัดสภาพแวดล้อมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$) ความต้องการในระดับมาก ได้แก่ การใช้พื้นที่ในอาคาร ($\bar{X}=4.21$) และการใช้ป้ายสัญลักษณ์ และเครื่องหมายห้องสมุด ($\bar{X}=4.18$) มีรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 39-42)

การใช้พื้นที่ในอาคาร

นักศึกษาต้องการพื้นที่ในอาคารเพื่อการบริหารทุกประเภทในระดับมาก ดังนี้ ห้องอ่านหนังสือที่มีโต๊ะรวม ที่นั่งอ่านสบาย ($\bar{X}=4.35$) ที่นั่งอ่านเฉพาะบุคคล ($\bar{X}=4.29$) ที่บริการน้ำดื่ม ($\bar{X}=4.22$) ที่รับฝากของ ($\bar{X}=4.16$) โต๊ะประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.98$) พื้นที่จัดแสดง นิทรรศการ ($\bar{X}=3.88$) ห้องประชุมกลุ่มย่อย ($\bar{X}=3.77$) และบริเวณขายอาหาร ($\bar{X}=3.52$)

สภาพแวดล้อมห้องสมุด

นักศึกษามีความต้องการด้านสภาพแวดล้อมของห้องสมุดในระดับมากที่สุด และมาก ความต้องการระดับมากที่สุด ได้แก่ ความเป็นระเบียบ ($\bar{X}=4.60$) ความสะอาด ($\bar{X}=4.58$) แสงสว่างและความสงบ ($\bar{X}=4.56$) เครื่องปรับอากาศ ($\bar{X}=4.52$) ส่วนความต้องการในระดับมาก คือ การตกแต่งอย่างสวยงาม ($\bar{X}=4.37$)

นักศึกษาต้องการป้ายสัญลักษณ์และการใช้เครื่องหมายภายในห้องสมุดทุกประเภทในระดับ มาก ดังนี้ แพนผังห้องสมุด ($\bar{X}=4.33$) อธิบายการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ ($\bar{X}=4.22$) แสดงหมวดหมู่ตามชั้นหนังสือ ($\bar{X}=4.18$) แสดงที่ตั้งทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=4.16$) อธิบายวิธีการใช้บัตรรายการและแสดงระบบการจัดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=4.14$) และ ป้ายกฎ ระเบียบ ข้อกำหนด ข้อปฏิบัติ ($\bar{X}=4.10$)

อภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1. การใช้ห้องสมุด

1.1 ประสบการณ์การใช้ห้องสมุด

ห้องสมุดที่นักศึกษาใช้ นักศึกษาจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 96.16) ใช้ห้องสมุดคณะ โดยนักศึกษาจำนวนสูงสุดของทุกคณะ (ร้อยละ 88.57-98.78) ใช้ห้องสมุดประเภทนี้ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะห้องสมุดคณะตั้งอยู่ในอาคารเรียน สะดวกในการเข้าใช้

นักศึกษาจำนวนรองลงมา (ร้อยละ 51.66) ใช้ห้องสมุดแห่งชาติ ซึ่งนักศึกษาแต่ละคณะใช้ ไม่สอดคล้องกันทั้งหมด คือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัย คณะวิศวกรรม และเทคโนโลยีการเกษตรใช้ห้องสมุดประชาชน ส่วนนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คหกรรม ศาสตร์ และศิลปกรรมใช้ห้องสมุดแห่งชาติ นักศึกษาเรียนวิชาการต่างๆ ที่หลากหลาย และ ต้องศึกษา ค้นคว้าอย่าง กว้างขวาง ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดคณะที่เน้นการจัดเก็บเฉพาะ สาขาวิชาจึงมีไม่เพียงพอต่อการบริการ ประกอบกับในขณะที่เก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลยังไม่มีห้องสมุดกลางซึ่งเป็นแหล่งรวมสรรพวิทยา ดังนั้น นักศึกษาจึงต้องพึ่งพาทรัพยากรสารสนเทศจากห้องสมุดต่างๆ (ตารางที่ 4)

วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88.24) มีวัตถุประสงค์ในใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าประกอบการทำรายงาน ภาคนิพนธ์ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้ นักศึกษาศาสนาอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในลักษณะเดียวกันนี้ ได้แก่ วิทยาลัย อัสสัมชัญธุรกิจ (สุพัตรา สิ้นชัยสุข, 2532) นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต (จุฑาทิพย์ โอสถานนท์, 2533) และนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อุไรวรรณ พะมณี, 2535)

นักศึกษาจำนวนรองลงมาซึ่งเป็นส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดหลายประการ ได้แก่ ค้นคว้าประกอบการเรียนตามหลักสูตร (ร้อยละ 77.49) ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายเพื่อความสำเร็จทางการศึกษาของนักศึกษาทั่วไป และหลักสูตรปริญญาตรีโดยทั่วไปมักคาดหวังให้นักศึกษาใช้ตำรา หนังสือนอกเวลา สิ่งพิมพ์ต่างๆ เพื่ออภิปรายในชั้นและทำรายงาน นักศึกษาจึงเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อค้นหาสารนิเทศที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร (Retting, 1989) นอกจากนี้ นักศึกษายังใช้ห้องสมุดเพื่อบันเทิงและพักผ่อน (ร้อยละ 62.15) และเพื่อแสวงความรู้ในอัตราใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 61.64) ยิม-คินสิ่งพิมพ์ (ร้อยละ 59.59) และติดตามข่าวสารให้ทันต่อเหตุการณ์ (ร้อยละ 54.73) จึงกล่าวได้ว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลใช้ห้องสมุดเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา พักผ่อนหย่อนใจ ชยายโลกทัศน์ และสติปัญญา (ตารางที่ 5)

ความถี่ในการใช้ห้องสมุด พบว่า นักศึกษาจำนวนสูงสุด ร้อยละ 29.67 ใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง นักศึกษาจำนวนรองลงมา ร้อยละ 21.74 ใช้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ความถี่การใช้ของนักศึกษาแต่ละคณะ พบว่า นักศึกษาจำนวนสูงสุดเกือบทุกคนใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ได้แก่ คณะวิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร คณะบริหารธุรกิจ คณะคหกรรมศาสตร์ และ คณะศิลปกรรม ส่วนนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์จำนวนสูงสุดใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง (ตารางที่ 6)

1.2 การเข้าถึงสารนิเทศ

การเรียนรู้การค้นหารายการสารนิเทศ พบว่า นักศึกษาจำนวนสูงสุดโดยรวม ซึ่งเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.50) เรียนรู้วิธีการเข้าถึงทรัพยากรสารนิเทศโดยศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ของนักศึกษาจำนวนสูงสุดในคณะวิศวกรรมศาสตร์ วิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร และบริหารธุรกิจ เมื่อพิจารณาข้อมูลที่แสดงว่า นักศึกษาจำนวนสูงสุดของทุกคนใช้ห้องสมุดคณะ ซึ่งเป็นห้องสมุดที่มีขนาดเล็ก มีทรัพยากรสารนิเทศและการบริการไม่มากนัก นักศึกษาจึงสามารถเรียนรู้การเข้าถึงสารนิเทศด้วยตนเองได้ และเข้าถึงทรัพยากรได้ง่าย นักศึกษาจึงอาจไม่สนใจที่จะพัฒนาความรู้การใช้ห้องสมุดอย่างเป็นระบบ (Retting, 1989) ดังเช่น

นักศึกษาปริญญาตรีของ มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ลอสแอนเจลิสไม่สนใจศึกษาวิธีใช้ห้องสมุดตามโปรแกรมต่างๆ ที่ห้องสมุดจัดไว้ เพราะไม่มีเวลาและไม่สนใจ นักศึกษาชอบสอบถามบรรณารักษ์ในสิ่งที่ตนต้องการ (Melzer, Patricia and Thomas, 1995) สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีในประเทศไทยที่มีลักษณะการเรียนรู้คล้ายคลึงกันนี้ ได้แก่ นักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ศึกษาการเข้าถึงสารนิเทศ โดยศึกษาด้วยตนเอง และจากเพื่อนแนะนำ (สุจิตรา อุดมวาทิน, 2530)

นักศึกษาจำนวนรองลงมาโดยรวม (ร้อยละ 59.85) เรียนวิชาการใช้ห้องสมุด ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ของนักศึกษาจำนวนสูงสุดของคณะศึกษาศาสตร์ และคณะศิลปกรรม สำหรับนิตินักศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้เรียนวิชาการใช้ห้องสมุดเช่นเดียวกัน ได้แก่ วิทยาลัยอิสลาม์ฮัลดูริก (สุพิตรา สินชัยสุข, 2532) และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต (จุฑาทิพย์ ไอสานนท์, 2533) สำหรับการปฐมนิเทศมีนักศึกษาโดยรวมใช้ในจำนวนต่ำสุด (ร้อยละ 3.8) น่าจะเป็นเพราะห้องสมุดที่นักศึกษาจำนวนสูงสุดใช้เป็นห้องสมุดคณะซึ่งมีขนาดเล็ก ที่จัดบริการเฉพาะหนังสือเป็นส่วนใหญ่ และนักศึกษาเคยศึกษาวิชาการใช้ห้องสมุด (ร้อยละ 60.47) ห้องสมุดคณะจึงไม่มีการจัดปฐมนิเทศ (ตารางที่ 7)

วิธีเข้าถึงสารนิเทศของห้องสมุด พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีวิธีเข้าถึงสารนิเทศ 2 วิธี คือ การสำรวจตามชั้นหนังสือ และการค้นบัตรรายการ นักศึกษาโดยรวมจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 66.50) สำรวจตามชั้นหนังสืออันเป็นวิธีเข้าถึงสารนิเทศของนักศึกษาจำนวนสูงสุดของคณะวิศวกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 70.93) วิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร (ร้อยละ 73.68) และศิลปกรรม (ร้อยละ 65.71)

นักศึกษาจำนวนรองลงมาโดยรวม (ร้อยละ 62.15) เข้าถึงสารนิเทศด้วยการค้นจากบัตรรายการอันเป็นวิธีเข้าถึงสารนิเทศของนักศึกษาด้านบริหารธุรกิจ (ร้อยละ 81.71) และศึกษาศาสตร์ (ร้อยละ 77.92) การศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลส่วนใหญ่เข้าถึงสารนิเทศโดยค้นบัตรรายการ แม้ว่าจะไม่ใช่นักศึกษาจำนวนสูงสุดก็ตาม ผลปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องจากการที่นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 96.16) ใช้ห้องสมุดคณะซึ่งมีขนาดเล็ก ทำให้นักศึกษาค้นคว้าได้ง่าย และสะดวกในการค้นหาสารนิเทศ ประกอบกับการที่ห้องสมุดจัดหนังสือแบบเห็นเปิดทำให้นักศึกษาสามารถช่วยเหลือตนเองในการค้นหาได้ ยังมีผลการศึกษาที่ระบุว่า ปัญหาการใช้บัตรรายการเป็นปัญหาสำคัญของนักศึกษา ซึ่งนักศึกษาต้องใช้ระยะเวลาหนึ่งในการค้นบัตรรายการ (Ciliberti and others, 1987) ดังนั้น แม้ว่านักศึกษา

ระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลส่วนใหญ่เข้าถึงสารสนเทศโดยการค้นบัตรรายการ (ร้อยละ 62.15) แต่ก็ยังน้อยกว่าการเข้าถึงสารสนเทศโดยการสำรวจตามชั้นหนังสือ (ร้อยละ 66.50) และนักศึกษาจำนวนต่ำสุด (ร้อยละ 18.67) ค้นบรรณานุกรมและรายชื่อสิ่งพิมพ์ ผลการศึกษาความต้องการหนังสืออ้างอิงกลับปรากฏว่า นักศึกษาต้องการใช้หนังสืออ้างอิง ประเภทบรรณานุกรม และบรรณานุกรมในระดับมาก ($\bar{X}=3.56$ และ $\bar{X}=3.50$) จึงอาจแสดงว่า ห้องสมุดที่นักศึกษาจำนวนสูงสุดใช้ คือ ห้องสมุดคณะยังขาดคู่มือเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศประเภทบรรณานุกรม บรรณานุกรม รายชื่อสิ่งพิมพ์ หรือเพราะห้องสมุดคณะที่นักศึกษาใช้ยังมีทรัพยากรสารสนเทศน้อย ทำให้นักศึกษาไม่มีความจำเป็นต้องใช้คู่มือช่วยค้น แต่เมื่อนักศึกษานึกถึงการใช้อบรมกลางของสถาบันฯ ซึ่งเป็นห้องสมุดขนาดใหญ่ที่มีทรัพยากรสารสนเทศมาก นักศึกษาจึงต้องการใช้คู่มือช่วยค้นประเภทบรรณานุกรม บรรณานุกรม รายชื่อสิ่งพิมพ์ (ตารางที่ 8)

1.3 ปัญหาการใช้ห้องสมุด

จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ ปัญหาการใช้ห้องสมุดที่เกิดจากตัวนักศึกษาและปัญหาการใช้ห้องสมุดที่เกิดจากห้องสมุด พบว่า ปัญหาการใช้ห้องสมุดที่เกิดจากตัวนักศึกษา ได้แก่ นักศึกษาจำนวนสูงสุดโดยรวม (ร้อยละ 41.43) ไม่มีเวลาไปใช้ห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับนักศึกษาจำนวนสูงสุดของคณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร และคณะศิลปกรรม ทั้งนี้ น่าจะมีสาเหตุจากการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมุ่งผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติ (สองทศวรรษราชมงคล, 2538) โดยพัฒนาฝีมือและความรู้ให้สูงขึ้น ให้มีคุณสมบัติพร้อมที่จะประยุกต์และพัฒนาเทคโนโลยี จึงเน้นการศึกษาภาคปฏิบัติ และระบบการจัดการศึกษาเหมือนกับสถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไปที่เน้นความรู้พื้นฐานทางวิชาชีพและการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม หลักสูตรจึงเป็นตัวกำหนดให้นักศึกษาต้องเรียนหลากหลายสาขาวิชา นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลส่วนใหญ่จึงไม่มีเวลาไปใช้ใช้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดได้อย่างเต็มที่

นักศึกษาจำนวนรองลงมาโดยรวม (ร้อยละ 38.62) ไม่รู้ว่าสารสนเทศที่ต้องการอยู่ที่ใดซึ่งเป็นปัญหาที่นักศึกษาดำเนินการธุรกิจและคหกรรมศาสตร์จำนวนสูงสุดประสบ นักศึกษาที่ไม่คุ้นเคยกับห้องสมุดจึงมักจะมีปัญหาอันเนื่องมาจากขนาดของห้องสมุด ไม่รู้ที่ตั้งของทรัพยากรสารสนเทศ ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นอย่างไรและจะทำอะไร นักศึกษาจะรู้สึกโดดเดี่ยว ขาดความเชื่อมั่น (Andrews, 1991) เนื่องจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนสูงสุดประสบปัญหาไม่มีเวลาไปใช้ห้องสมุด จึงเข้าใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง และเนื่องจากหอสมุดกลางของสถาบันฯ เพิ่งเปิดดำเนินการ และเป็นห้องสมุดขนาดใหญ่ นักศึกษาประสบปัญหาไม่รู้ที่ตั้งของทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด อย่างไรก็ตาม นักศึกษาก็ยังมีความสนใจที่จะ

ใช้ห้องสมุด จึงต้องการบริการข่าวสารทุกประเภทในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บริการเผยแพร่นิตยสารผ่านทางคณะ/ภาควิชา ($\bar{X}=4.25$) (ตารางที่ 9)

สำหรับปัญหาการใช้ห้องสมุดที่เกิดจากห้องสมุด พบว่า นักศึกษาจำนวนสูงสุดโดยรวม (ร้อยละ 59.85) ประสบปัญหา ห้องสมุดไม่มีเทคโนโลยีทันสมัยช่วยค้นสารนิเทศได้สะดวก รวดเร็ว ซึ่งเป็นปัญหาของนักศึกษาจำนวนสูงสุดในคณะวิศวกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 63.95) วิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร (ร้อยละ 57.89) บริหารธุรกิจ (ร้อยละ 63.41) และศิลปกรรม (ร้อยละ 55.71) ในปัจจุบัน นักศึกษามีแนวโน้มใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษามากขึ้น และระบบห้องสมุดอัตโนมัติได้เป็นเครื่องมือที่มีพลังในการจัดการ บริการของห้องสมุด นักศึกษาจึงคาดหวังว่าห้องสมุดจะใช้สื่อเหล่านี้บริการเพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ห้องสมุด (Pack, 1988)

นักศึกษาจำนวนรองลงมาโดยรวมประสบปัญหาต่างๆ ได้แก่ หนังสือไม่อยู่ตามที่ ทำให้ค้นหาไม่พบ (ร้อยละ 58.31) ซึ่งเป็นปัญหาของนักศึกษาจำนวนสูงสุดในคณะวิศวกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 63.95) และคหกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 64.14) (ตารางที่ 10) การค้นหาสารนิเทศเป็นปัญหาสำคัญของนักศึกษาต่างประเทศเช่นเดียวกัน (Cilliberti and others, 1987) การค้นหาหนังสือที่ต้องการไม่พบอาจเกิดจากสาเหตุ 2 ประการ คือ ความผิดพลาดของห้องสมุดเกิดจากหนังสือถูกยืมไป ห้องสมุดไม่ได้จัดซื้อ หรือเกิดจากข้อบกพร่องจากการทำงาน เช่น หนังสือหาย ไม่ได้อยู่บนชั้น กำลังนำขึ้นชั้นอยู่ระหว่างการวิเคราะห์ หรือผู้ใช้ใช้บัตรรายการผิด จดบรรณานุกรมผิด (Cilliberti and others, 1987)

1.4 การใช้และความต้องการทรัพยากรสารนิเทศ จำแนกทรัพยากรสารนิเทศเป็นวัสดุตีพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์ ซึ่งได้แก่ หนังสืออ้างอิง เอกสาร วารสาร นิตยสาร และหนังสือพิมพ์

หนังสืออ้างอิง

นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้หนังสืออ้างอิงหลายประเภทโดยใช้พจนานุกรม (ร้อยละ 76.21) หนังสือคู่มือ (ร้อยละ 72.12) บรรณานุกรม (ร้อยละ 62.66) และสารานุกรม (ร้อยละ 53.45) และต้องการหนังสืออ้างอิงเหล่านี้ในระดับมากสอดคล้องกัน ดังนี้ หนังสือคู่มือ ($\bar{X}=3.95$) พจนานุกรม ($\bar{X}=3.79$) สารานุกรม ($\bar{X}=3.59$) ดรชนี้วารสาร ($\bar{X}=3.56$) และบรรณานุกรม ($\bar{X}=3.50$) โดยเฉพาะหนังสือคู่มือมีนักศึกษาเกือบทุกคณะต้องการในระดับมาก ได้แก่ วิศวกรรมศาสตร์ ($\bar{X}=4.42$) วิศวกรรมและ

เทคโนโลยีการเกษตร ($\bar{X}=4.45$) วิศวกรรมศาสตร์ ($\bar{X}=3.88$) และศิลปกรรม ($\bar{X}=3.71$) การจัดการศึกษาของสถาบันฯ ที่เน้นการปฏิบัติ ทำให้นักศึกษาต้องการใช้หนังสือคู่มือในระดับมาก หนังสือคู่มือเป็นหนังสืออธิบาย หรือแนะนำการปฏิบัติงานต่างๆ ที่ผู้ใช้สามารถใช้ในการปฏิบัติงานนั้นๆ

สำหรับบรรณานุกรมเป็นหนังสืออ้างอิงที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ในเกือบทุกคณะ ได้แก่ วิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร (ร้อยละ 64.47) บริหารธุรกิจ (ร้อยละ 56.10) วิศวกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 74.63) และศิลปกรรม (ร้อยละ 72.86) และต้องการในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$) เมื่อพิจารณาการเข้าถึงสารนิเทศด้วยบัตรบรรณานุกรมและ รายชื่อสิ่งพิมพ์ พบว่า นักศึกษาที่ใช้มีน้อย (ร้อยละ 18.67) ซึ่งห้องสมุดอาจไม่ได้จัดทำ หรือจัดทำ นักศึกษาจึงต้องการให้หอสมุดกลางของสถาบันฯ รวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง และจัดพิมพ์ รายชื่อหนังสือใหม่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.92$ และ $\bar{X}=3.92$)

ส่วนดรชนี้วารสาร ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษาโดยรวมใช้ไม่มากนัก (ร้อยละ 47.57) แต่นักศึกษาส่วนใหญ่ในคณะวิศวกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 61.04) และศิลปกรรม (ร้อยละ 57.14) ใช้ และต้องการหนังสืออ้างอิงประเภทดรชนี้วารสารในระดับมาก ($\bar{X}=3.59$) ในการศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยทั่วไปอาจารย์มักคาดหวังให้นักศึกษาใช้วารสาร (Sellen and Jirouch, 1984) ดรชนี้วารสารจึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องมือให้เข้าถึงเนื้อหาต่างๆ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยครั้งนี้ก็พบว่า นักศึกษาที่ใช้บัตรดรชนี้วารสารมีน้อย (ร้อยละ 23.27) ซึ่งอาจแสดงได้ว่า ห้องสมุดมีปัญหาทางด้านคู่มือสารนิเทศไม่เพียงพอ นักศึกษาจึงต้องการให้สำนักหอสมุดจัดทำดรชนี้วารสาร และทำสำเนาหน้าสารบัญวารสารฉบับใหม่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.70$ และ $\bar{X}=3.84$) พร้อมทั้งต้องการหนังสืออ้างอิงประเภทดรชนี้วารสารในระดับมาก ($\bar{X}=3.59$) (ตารางที่ 12 และ 20)

หนังสือ

พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้หนังสือทุกประเภท โดยนักศึกษาจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 90.03) ใช้หนังสือความรู้ทั่วไป และนักศึกษาโดยรวมต้องการหนังสือประเภทนี้อย่างสอดคล้องกันในระดับมาก ($\bar{X}=4.28$) เมื่อพิจารณาการใช้และความต้องการหนังสือความรู้ทั่วไปของนักศึกษาในแต่ละคณะ พบว่า นักศึกษาจำนวนสูงสุดของคณะวิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร (ร้อยละ 90.79) วิศวกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 93.51) และศิลปกรรม (ร้อยละ 90.00) ใช้ และนักศึกษาทุกคณะมีความต้องการในระดับมาก

นักศึกษาจำนวนรองลงมาใช้ตำรา หนังสือวิชาการแขนงต่างๆ (ร้อยละ 87.72) นักศึกษาโดยรวมต้องการหนังสือประเภทนี้ในระดับมาก ($\bar{X}=4.44$) เมื่อพิจารณาการใช้และความต้องการของนักศึกษาในแต่ละคณะ พบว่า นักศึกษาจำนวนสูงสุดของคณะวิศวกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 87.21) และบริหารธุรกิจ (ร้อยละ 97.56) ใช้ และนักศึกษาที่ต้องการในระดับมากที่สุด คือ วิศวกรรมศาสตร์ ($\bar{X}=4.59$) และวิศวกรรมและเทคโนโลยีและการเกษตร ($\bar{X}=4.76$)

หนังสือเป็นทรัพยากรสารสนเทศหลักของห้องสมุด นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนตามหลักสูตร (Stoan, 1984) นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลก็เช่นเดียวกันใช้และต้องการหนังสือตำรา วิชาการในระดับมาก ซึ่งเป็นสิ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่มุ่งหวังความสำเร็จทางการศึกษา การศึกษาความต้องการทรัพยากรของนักศึกษาในต่างประเทศก็ปรากฏผลในทำนองเดียวกันนี้ เช่น นักศึกษามหาวิทยาลัยนิวคาสต์ เซิลท์ต้องการให้ห้องสมุดสร้างจุดแข็งของทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน (Sidorko, 1995) นอกจากนี้ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลต้องการใช้หนังสือความรู้ทั่วไปในระดับมาก อาจเกิดจากความสนใจใฝ่รู้ของนักศึกษา ประกอบกับข้อกำหนดของหลักสูตรปริญญาตรีที่คาดหวังให้นักศึกษาใช้ตำรา หนังสืออ่านนอกเวลา หรือสิ่งพิมพ์เพื่อการอภิปรายในชั้นเรียน (ตารางที่ 13 และ 19)

เอกสาร

พบว่า นักศึกษาจำนวนสูงสุดโดยรวม (ร้อยละ 51.54) ใช้เอกสารสถานประกอบการ จำนวนรองลงมาใช้จุลสาร (ร้อยละ 41.69) และต้องการเอกสารแต่ละประเภทในระดับปานกลาง นอกจากนี้ พบว่า นักศึกษาจำนวนสูงสุดของทุกคณะ (ร้อยละ 43.90-70.13) ใช้เอกสารสถานประกอบการ เอกสารสถานประกอบการเป็นเอกสารที่จัดและเผยแพร่โดยบริษัทเอกชนสถานประกอบการต่างๆ ซึ่งมีประโยชน์ในการเป็นสารสนเทศทางงานอาชีพ เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีคุณค่าต่อการศึกษาของนักศึกษาอย่างยิ่ง โดยเฉพาะนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ที่ใช้เอกสารสถานประกอบการมีจำนวนสูงกว่าคณะอื่นๆ (ร้อยละ 70.13) และต้องการในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$) ดังนั้น ถึงแม้ว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมีความต้องการใช้เอกสารประเภทต่างๆ ในระดับปานกลาง แต่เอกสารเหล่านี้ ก็ให้สารสนเทศทางงานอาชีพ ซึ่งอาจเป็นเนื้อหาที่หาไม่ได้มีในหนังสือทั่วไป ช่วยให้นักศึกษาสามารถมีข้อมูลค้นคว้า เพิ่มเติม (ตารางที่ 14 และ 22)

วารสาร นิตยสาร

นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้วารสาร นิตยสารทุกประเภท โดยจำนวนสูงสุดใช้วารสารวิชาการใน
 แขนงที่ศึกษา (ร้อยละ 78.01) นิตยสาร (ร้อยละ 75.45) สารคดี (ร้อยละ 68.80)
 วารสารวิชาการแขนงอื่นๆ (ร้อยละ 62.66) และวารสารสรุป วิเคราะห์ข่าว (ร้อยละ 56.01)
 และนักศึกษาต้องการวารสาร นิตยสารอย่างสอดคล้องกันในระดับมาก คือ วารสารวิชาการใน
 แขนงที่ศึกษา ($\bar{X}=4.40$) วารสารวิชาการแขนงอื่นๆ ($\bar{X}=3.87$) วารสารสรุป วิเคราะห์
 ($\bar{X}=3.76$) วารสารสารคดี ($\bar{X}=3.73$) และนิตยสาร ($\bar{X}=3.67$) การใช้และ
 ความต้องการวารสาร นิตยสารที่มีความสอดคล้องกันนี้แสดงว่า นักศึกษาได้ใช้สารนิเทศที่อาจารย์
 คาดหวังให้นักศึกษา (Sellen and Jirouch, 1984) เพราะว่าวารสารเป็นแหล่งความรู้ที่ทันสมัย
 และหาไม่ได้ในหนังสือ เป็นส่วนเพิ่มเติมของทรัพยากรหนังสือในห้องสมุด (Miller and
 Rockwood, 1981) (ตารางที่ 15 และ 23)

หนังสือพิมพ์

นักศึกษาส่วนใหญ่โดยรวมใช้และต้องการหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทในระดับมากอย่าง
 สอดคล้อง โดยจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 89.77) ใช้หนังสือพิมพ์เน้นข่าวความรู้ ความเข้าใจ และ
 ต้องการ ระดับมาก ($\bar{X}=4.34$) จำนวนรองลงมาใช้หนังสือพิมพ์เน้นข่าวตื่นเต้น เร้าใจ
 (ร้อยละ 78.01) และต้องการ ระดับมาก ($\bar{X}=3.96$) หนังสือพิมพ์เป็นสารนิเทศที่ให้อา
 สาร ความรู้จึงเป็นที่นิยมใช้มาก ซึ่งมีผลการวิจัยหลายเรื่องที่ยืนยันข้อเท็จจริงนี้ คือ เป็นที่ต้องการ
 มากของนิสิตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ชนิตา โกวิทวิท, 2533) วิทยา
 ลัยอีสต์สัมชัญธุรกิจ (สุพิศรา สินชัยสุข, 2532) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต
 กำแพงแสน (วรณนิภา รพีพัฒนา, 2533) นักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 ศูนย์รังสิต (จุฑาทิพย์ ไอลานนท์, 2533) (ตารางที่ 16 และ 24)

ความต้องการด้านภาษาของวัสดุตีพิมพ์

พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการวัสดุตีพิมพ์เป็นภาษาไทยทุกประเภท ต้องการหนังสือ
 อ่างอิงทุกประเภทเป็นภาษาไทย (ร้อยละ 60.87-64.71) สำหรับหนังสือคู่มือซึ่งเป็นหนังสือ
 อ่างอิงประเภทหนึ่งนั้น นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลส่วนใหญ่
 (ร้อยละ 61.89) มีความต้องการเป็นภาษาไทยซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 สำหรับ
 หนังสือ นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการหนังสือทุกประเภทเป็นภาษาไทย (ร้อยละ 58.82-60.61)
 วารสาร นิตยสารทุกประเภทเป็นภาษาไทย (ร้อยละ 59.34-60.61) หนังสือพิมพ์ภาษาไทย
 (ร้อยละ 59.85-60.61) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมีการจัดการศึกษาเพื่อผลิต
 บัณฑิตนักปฏิบัติที่มีฝีมือและความรู้ จึงมีการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกภาคปฏิบัติ และความรู้

ทางวิชาชีพ (สอนทศวรรษราชมงคล, 2538) นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยี ราชมงคลส่วนใหญ่จึงได้รับการฝึกฝนทางด้านทักษะทางภาษาน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษา ต่างประเทศ นักศึกษาส่วนใหญ่ จึงต้องการวัสดุตีพิมพ์ทุกประเภทเป็นภาษาไทย (ร้อยละ 58.82-64.71) และนักศึกษาลดน้อยต้องการวัสดุตีพิมพ์ทุกประเภทเป็นภาษาต่างประเทศ (ร้อยละ 7.67-18.16) (ตารางที่ 25 และ 28)

การใช้และความต้องการวัสดุไม่ตีพิมพ์

วัสดุไม่ตีพิมพ์จำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ โสตทัศนวัสดุ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาจำนวนสูงสุดโดยรวม (ร้อยละ 61.13) ใช้รูปภาพ รองลงมาใช้แผนที่ (ร้อยละ 53.96) และแผ่นโปร่งใส (ร้อยละ 52.94) นอกจากนี้ พบว่า นักศึกษา วิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร คหกรรมศาสตร์ และศิลปกรรมใช้โสตทัศนวัสดุหลาย ประเภท โดยนักศึกษาศิลปกรรมใช้โสตทัศนวัสดุแต่ละประเภทในอัตราสูงกว่าคณะอื่นๆ (ร้อยละ 50.00-82.86) นักศึกษาต้องการโสตทัศนวัสดุในระดับมาก 8 ประเภท ดังนี้ วี ดีทัศน์ ($\bar{X}=3.89$) สไลด์ ($\bar{X}=3.83$) แผ่นโปร่งใส ($\bar{X}=3.68$) หุ่นจำลอง ของ ตัวอย่าง ($\bar{x}=3.66$) และแผนที่ ($\bar{X}=3.61$) (ตารางที่ 17 และ 30)

เมื่อพิจารณาห้องสมุดที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เป็นห้องสมุดคณะที่ไม่มีการบริการโสตทัศน วัสดุ หรือมีบริการน้อยเฉพาะโสตทัศนวัสดุบางประเภทเท่านั้น ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้วการ บริการโสตทัศนวัสดุของห้องสมุดสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนเน้นทางวิชาชีพเป็นสิ่ง สำคัญ เนื่องจากโสตทัศนวัสดุสามารถให้รายละเอียดของขั้นตอนการปฏิบัติ หรือภาพ และ เสียงที่ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ดังนั้น โสตทัศนวัสดุจึงมีความสำคัญต่อการศึกษาคัด ปฏิบัติ เพื่อให้เห็นแบบอย่าง รูปแบบ หรือขั้นตอนการปฏิบัติซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้าง สรรค์ หรือให้สามารถประดิษฐ์ผลงานต่างๆ ดังนั้น จึงปรากฏว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลส่วนใหญ่จึงต้องการใช้โสตทัศนวัสดุหลายประเภทในระดับมาก

สำหรับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาลดน้อยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ฐานข้อมูล ซีดีรอม (ร้อยละ 19.95) และฐานข้อมูลออนไลน์ (ร้อยละ 15.35) แต่ต้องการในระดับ มาก คือ ฐานข้อมูลซีดีรอม ($\bar{X}=4.03$) และฐานข้อมูลออนไลน์ ($\bar{X}=4.01$) การใช้กับความ ต้องการที่ไม่สอดคล้องกันนี้ น่าจะเป็นเพราะในขณะที่นักศึกษาให้ข้อมูลนั้น ห้องสมุดใน สังเกตสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลยังไม่มีการใช้เทคโนโลยีในการบริการ แต่นักศึกษาทราบโดย ทัวไปว่า ระบบเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์และโทรคมนาคมจะช่วยให้นักศึกษาสามารถใช้ทรัพยากรที่ มีอยู่อย่างมากมายตามที่ต่างๆ ทั้งหน่วยงานระหว่างคณะ ห้องสมุดสถาบันต่างๆ ทั้งในส่วนกลาง

และส่วน ภูมิภาค สืบค้นได้อย่างกว้างขวาง สะดวกและรวดเร็ว นักศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีของห้องสมุดมาก (ตารางที่ 18 และ 31)

1.5 ความต้องการเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ

เนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศแบ่งเป็น 32 หมวดวิชา นักศึกษามีความต้องการในระดับมากและปานกลาง ความต้องการในระดับมากมี 14 หมวดวิชา ได้แก่ การศึกษา ($\bar{X}=4.09$) ภาษา ($\bar{X}=4.05$) และการสื่อสาร ($\bar{X}=3.96$) คณิตศาสตร์ ($\bar{X}=3.85$) การท่องเที่ยว ($\bar{X}=3.83$) ธุรกิจ-การพาณิชย์ ($\bar{X}=3.69$) วิทยาศาสตร์ทั่วไป ($\bar{X}=3.65$) ปัญหาสังคมและบริการ ($\bar{X}=3.62$) โรงงาน-อุตสาหกรรม ($\bar{X}=3.57$) เศรษฐศาสตร์ ($\bar{X}=3.57$) กฎหมาย ($\bar{X}=3.56$) ฟิสิกส์ ($\bar{X}=3.54$) เคมี ($\bar{X}=3.53$) และจิตวิทยา ($\bar{X}=3.52$) นักศึกษาต้องการเนื้อหาของสารสนเทศในด้านหมวดวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่นักศึกษาศึกษาอย่างมาก และนักศึกษาทุกคณะต้องการเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศในระดับมากตรงกัน 3 หมวดวิชา ได้แก่ การศึกษา ภาษา และการสื่อสาร ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล คือ การผลิตครูช่าง (สอนทศวรรษราชมงคล, 2538) นักศึกษาทุกคณะจึงต้องการทรัพยากรสารสนเทศหมวดการศึกษาซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าหมวดอื่นๆ ส่วนเนื้อหาในหมวดภาษาและการสื่อสารนั้นก็เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้เป็นครูอย่างยิ่ง นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ เพื่อปรับตัวให้ทันต่อความเป็นไปของสังคมในยุคข่าวสาร นอกจากนี้ ยังพบว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ และศิลปกรรมต้องการเนื้อหาในหมวดวิชาอื่นๆ อีก ได้แก่ ปรัชญา จิตวิทยา ปัญหาสังคม ประเพณี ดนตรี กีฬา นันทนาการ วรรณคดี ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับสาขาวิชาที่นักศึกษาศึกษา จะต้องพิจารณาถึงสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม (ตารางที่ 32)

ตอนที่ 2 ความต้องการบริการ

บริการต่างๆ แบ่งเป็น 5 กลุ่ม พบว่า นักศึกษามีความต้องการในระดับมากที่สุด และมากที่สุด บริการยืม-คืนมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$) ความต้องการในระดับมาก ได้แก่ บริการช่วยการค้น ($\bar{X}=4.32$) บริการพิเศษ ($\bar{X}=4.20$) บริการข่าวสารห้องสมุด ($\bar{X}=4.09$) และบริการแนะนำการใช้ห้องสมุด ($\bar{X}=3.78$) (ตารางที่ 30-34) รายละเอียดของการบริการแต่ละกลุ่ม มีดังนี้

บริการช่วยการค้น

นักศึกษาต้องการบริการช่วยการค้นทุกประเภทในระดับมาก ดังนี้ การสืบค้นข้อมูลบัตรรายการด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ($\bar{X}=4.32$) บริการตอบคำถาม ($\bar{X}=4.21$) บริการช่วยการค้นคว้า ($\bar{X}=4.19$) สืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ ($\bar{X}=4.10$) จัดพิมพ์รายชื่อหนังสือใหม่ ($\bar{X}=4.08$) สืบค้นฐานข้อมูลซีดี-รอม ($\bar{X}=4.07$) รวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง ($\bar{X}=3.92$) จัดพิมพ์รายชื่อหนังสือสำรอง/หนังสือจอง ($\bar{X}=3.89$) จัดทำสำเนาวารสารฉบับใหม่ ($\bar{X}=3.84$) และจัดทำดรรชนีวารสาร ($\bar{X}=3.70$) ความต้องการระดับมากค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นความต้องการที่จะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งสัมพันธ์กับการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาในเรื่องปัญหาของห้องสมุดที่ไม่มีเทคโนโลยี ทันสมัยเพื่อช่วยการค้นคว้าให้ได้สะดวกและรวดเร็ว จึงกล่าวได้ว่า นักศึกษาตื่นตัวต่อการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้กับงานห้องสมุด ซึ่งเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับยุคสมัยที่นักศึกษามีแนวโน้มใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อการศึกษามากขึ้น และคาดหวังจะใช้สื่อเหล่านี้เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศ (Pack and F. Marine, 1988)

บริการช่วยค้นที่นักศึกษาต้องการในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ บริการตอบคำถามและบริการช่วยการค้นคว้า ($\bar{X}=4.21$ และ $\bar{X}=4.19$) ผลการศึกษาจึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3 ที่กล่าวว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลส่วนใหญ่ต้องการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในระดับมาก ความต้องการบริการช่วยค้นทั้งสองประเภทที่สอดคล้องกับสภาพการใช้และปัญหาที่นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีเวลาไปใช้ห้องสมุด (ร้อยละ 41.43) ไม่รู้ว่าสารสนเทศที่ต้องการอยู่ที่ใด (ร้อยละ 38.62) และหนังสือไม่อยู่ตามที่ ทำให้ค้นหาไม่พบ (ร้อยละ 58.31) ผลการศึกษาด้านบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าอื่นๆ ปรากฏว่า นิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระบุว่ามีปัญหาในเรื่องไม่มีบรรณารักษ์ประจำบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (อุไรวรรณ พะมณี, 2535) บริการตอบคำถามและบริการช่วยการค้นคว้าจะช่วยให้ศึกษาค้นเคยกับการใช้ห้องสมุด และช่วยให้นักศึกษาใช้ห้องสมุดได้รวดเร็วขึ้น ดังผลการศึกษาการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในต่างประเทศ พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียชอบถามบรรณารักษ์ในสิ่งที่ต้องการ นักศึกษารู้สึกประทับใจที่ได้รับความช่วยเหลืออย่างดี อีกทั้งบรรณารักษ์เต็มใจช่วยเหลือ และนักศึกษาต้องการบรรณารักษ์มีเวลามากขึ้นเพื่อให้บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า (Meltzer, Maughan and Fry, 1995)

บริการยืม-คืน

นักศึกษาต้องการในระดับมากที่สุดและระดับมาก ดังนี้ บริการยืม-คืนหนังสือในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$) และความต้องการในระดับมาก 5 บริการ ได้แก่ จองหนังสือต่อจากผู้อื่น ($\bar{X}=4.10$) บริการยืม-คืนระหว่างห้องสมุด ($\bar{X}=4.05$) ยืม-คืนหนังสือสำรอง/หนังสือจอง ($\bar{X}=3.94$) ยืม-คืนวารสาร ($\bar{X}=3.91$) และยืม-คืนสไลด์ทัศนวัสดุ ($\bar{X}=3.83$)

ผลการศึกษาของ Sellen และ Jirouch (1984) พบว่า นักศึกษามีแนวโน้มใช้หนังสือมากกว่าวารสาร และนักศึกษาใช้ห้องสมุดเพื่อค้นหาสารนิเทศที่เป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการเรียนตามหลักสูตร นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลต้องการบริการยืม-คืนหนังสือในระดับมากที่สุด เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้หนังสือประเภทต่างๆ ในอัตราสูง (ร้อยละ 66.75-90.03) และต้องการใช้หนังสือเหล่านี้ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74 - \bar{X}=4.44$)

นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลยังต้องการใช้บริการการจองหนังสือที่ต้องการต่อจากผู้อื่น และการยืม-คืนระหว่างห้องสมุดในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ยสูงกว่าบริการยืม-คืนคืน เป็นผลการวิจัยที่สอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศ ได้แก่ Sloan (1984) Wells (1995) และ Aziagba (1991) ที่พบว่า นักศึกษาใช้หนังสือจอง ความต้องการบริการเหล่านี้ น่าจะสัมพันธ์กับการที่นักศึกษา (ร้อยละ 49.10) ประสบปัญหาจำนวนสารนิเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งปัญหานี้คงจะได้รับการแก้ไขและตอบสนองความต้องการได้ไม่ยากนัก มาตรฐานห้องสมุดสถานศึกษาเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี (2535) ได้ระบุให้ห้องสมุดมีความร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดในสังกัดเดียวกันและสถาบันอื่นๆ เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรสารนิเทศและเทคโนโลยีใหม่ๆ ร่วมกัน ทั้งยังกำหนดให้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินการในเรื่องนี้ด้วย

บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด

นักศึกษาดังกล่าวต้องการทุกประเภทในระดับมาก ดังนี้ คู่มือแนะนำการใช้ห้องสมุด ($\bar{X}=3.92$) วิดีโอแนะนำการใช้ห้องสมุด ($\bar{X}=3.90$) คู่มืออธิบายวิธีการใช้บัตรรายการ ($\bar{X}=3.87$) สไลด์แนะนำการใช้ห้องสมุด ($\bar{X}=3.78$) การสอนรายวิชาการใช้ห้องสมุด ($\bar{X}=3.77$) แนะนำการใช้ห้องสมุดเป็นกลุ่ม ($\bar{X}=3.61$) และแนะนำการใช้ห้องสมุดเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=3.59$) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยในสถาบันอื่นๆ หลายแห่ง ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนต้องการคู่มือการใช้ห้องสมุด

(วรรณนิภา รพีพัฒนา, 2533) นักศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไนจีเรียต้องการให้ห้องสมุดสอนวิธีเลือกและใช้เครื่องมือสืบค้นฐานข้อมูล (R.U. Ononogbo, 1994) แต่มีผลการวิจัยที่แตกต่างไป คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียไม่สนใจการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดตามโปรแกรมต่างๆ ที่จัดไว้เพราะไม่มีเวลาและไม่สนใจ แต่ชอบที่จะซักถามบรรณารักษ์ในสิ่งที่ตนต้องการ (Meltzer, Maughan and Fry, 1995)

บริการพิเศษ

นักศึกษาต้องการบริการพิเศษในระดับมาก ดังนี้ บริการถ่ายเอกสาร ($\bar{X}=4.44$) จัดแสดงหนังสือใหม่ ($\bar{X}=4.39$) จัดหาสิ่งพิมพ์ตามต้องการ ($\bar{X}=4.37$) จัดนิทรรศการเรื่องที่น่าสนใจ ($\bar{X}=4.24$) จัดฉายวิดีโอทัศน์ ($\bar{X}=4.12$) และบริการให้ใช้เครื่องพิมพ์ดีด ($\bar{X}=4.04$) โดยนักศึกษาต้องการบริการถ่ายเอกสารระดับมากค่าเฉลี่ยสูงสุด การบริการที่มีค่าเฉลี่ยในอัตราใกล้เคียงกันอีก 2 ประเภท ได้แก่ จัดแสดงหนังสือใหม่ และการจัดหาสิ่งพิมพ์ตามความต้องการ ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นสารสนเทศที่เกี่ยวกับการเรียนตามหลักสูตร หรือหนังสืออ่านนอกเวลา สิ่งพิมพ์เพื่ออภิปรายในชั้น และการรายงาน

บริการข่าวสารห้องสมุด

นักศึกษาต้องการทุกประเภทในระดับมาก ดังนี้ การเผยแพร่ผ่านทางคณะ/ภาควิชา ($\bar{X}=4.25$) BULLETIN BOARD ทางคอมพิวเตอร์ ($\bar{X}=4.14$) ป้ายประชาสัมพันธ์ภายในห้องสมุด ($\bar{X}=4.13$) ป้ายตามจุดที่สำคัญภายในสถาบันฯ ($\bar{X}=4.12$) วารสารห้องสมุดกลางฯ ($\bar{X}=3.99$) และจดหมายข่าวห้องสมุดกลางฯ ($\bar{X}=3.91$)

ความต้องการบริการข่าวสารในระดับมากสอดคล้องกับการที่มีนักศึกษา ร้อยละ 32.23 ไม่รู้ว่าห้องสมุดมีบริการอะไรบ้าง อาจเป็นเครื่องยืนยันว่า ห้องสมุดยังอ่อนการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยอื่นๆ ที่พบว่า ทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนไม่ทราบว่าห้องสมุดมีบริการอะไรบ้าง (วรรณนิภา รพีพัฒนา, 2533) และในต่างประเทศ เช่น นักศึกษาปริญญาตรีได้แนะนำห้องสมุดมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ลอสแอนเจลีสควรมีการประชาสัมพันธ์ เพราะมีนักศึกษาจำนวนมากที่ไม่รู้ว่าห้องสมุดได้จัดบริการอย่างหลากหลาย (Meltzer, Patricia and Thomas, 1995: 405)

ความต้องการด้านอาคาร สถานที่

ความต้องการด้านอาคาร สถานที่แบ่งเป็น 3 กลุ่ม พบว่า นักศึกษาต้องการการจัดสภาพแวดล้อมมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$) ความต้องการในระดับมาก ได้แก่ การใช้พื้นที่ในอาคาร ($\bar{X}=4.21$) และการใช้ป้ายสัญลักษณ์ และเครื่องหมายห้องสมุด ($\bar{X}=4.18$) มีรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 35-37)

การใช้พื้นที่ในอาคาร

นักศึกษาต้องการใช้พื้นที่สำหรับการบริการทุกประเภทในระดับมาก ดังนี้ ห้องอ่านหนังสือที่มีโต๊ะรวม ที่นั่งอ่านสบาย ($\bar{X}=4.35$) ที่นั่งอ่านเฉพาะบุคคล ($\bar{X}=4.29$) ที่บริการนำดื่ม ($\bar{X}=4.22$) ที่รับฝากของ ($\bar{X}=4.16$) โต๊ะประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.98$) พื้นที่จัดแสดงนิทรรศการ ($\bar{X}=3.88$) ห้องประชุมกลุ่มย่อย ($\bar{X}=3.77$) และบริเวณขายอาหาร ($\bar{X}=3.52$) ผลการวิจัยนี้จึงมีบางส่วนที่สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องอื่นๆ ที่พบว่า นักศึกษาต้องการที่นั่งอ่านเฉพาะบุคคล เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (สมทรงแจ้งเดชา, 2528) วิทยาลัยอัสสัมชัญธุรกิจ (สุพัตรา สิ้นชัยสุข, 2532) ส่วนนิสิตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย (ชนิดตา โกวิทวที, 2531) หรือนักศึกษาอุดมศึกษาไนจีเรียต้องการทั้งที่นั่งอ่านเฉพาะบุคคลและมุมสบาย (R.U. Ononogbo, 1994)

สภาพแวดล้อมห้องสมุด

นักศึกษาต้องการในระดับมากที่สุดและมาก ความต้องการระดับมากที่สุด ได้แก่ ความเป็นระเบียบ ($\bar{X}=4.60$) ความสะอาด ($\bar{X}=4.58$) แสงสว่างและความสงบ ($\bar{X}=4.56$) เครื่องปรับอากาศ ($\bar{X}=4.52$) ส่วนความต้องการในระดับมาก คือ การตกแต่งอย่างสวยงาม ($\bar{X}=4.37$) แสดงว่านักศึกษาให้ความสำคัญในเรื่องที่มีผลต่อการใช้ห้องสมุดอย่างสะดวกสบาย และมีประสิทธิภาพมากกว่าความสวยงาม ซึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสม และควรจะได้รับตอบสนอง

นักศึกษาต้องการป้ายสัญลักษณ์และการใช้เครื่องหมายภายในห้องสมุดทุกประเภทในระดับมาก ดังนี้ แพนผังห้องสมุด ($\bar{X}=4.33$) อธิบายการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ ($\bar{X}=4.22$) แสดงหมวดหมู่ตามชั้นหนังสือ ($\bar{X}=4.18$) แสดงที่ตั้งทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=4.16$) อธิบายวิธีการใช้บัตรรายการและแสดงระบบการจัดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=4.14$) และป้ายกฎ ระเบียบ ข้อกำหนด ข้อปฏิบัติ ($\bar{X}=4.10$) ความต้องการป้ายแผนผังซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเนื่องจากแผนผังช่วยให้สร้างจินตนาการ ได้ภาพบอกที่ตั้งเพื่อการตัดสินใจไปสู่จุดมุ่งหมาย

(Reynolds and Barrett, 1987) ความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ป้ายอธิบายการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ซึ่งเป็นความต้องการที่สอดคล้องกับการใช้และความต้องการบริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ความต้องการในระดับมากขึ้นๆ คือ ป้ายแสดงหมวดหมู่ที่ขึ้นหนังสือ ป้ายบอกที่ตั้งทรัพยากรสารสนเทศ ป้ายอธิบายวิธีใช้บัตรรายการ และป้ายแสดงระบบการจัดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ ความต้องการนี้ สัมพันธ์กับปัญหาการใช้ห้องสมุดที่นักศึกษาประสบ คือ ไม่รู้ที่ตั้งของสารสนเทศที่ต้องการ นอกจากนี้ นักศึกษายังต้องการป้ายกฎระเบียบ ข้อกำหนด ข้อปฏิบัติเพื่อสามารถปฏิบัติตามได้ถูกต้อง และ กระทำสิ่งที่ต้องการได้สำเร็จ และตอบสนองต่อเป้าหมายการดำเนินงานของห้องสมุด

ข้อเสนอแนะ

แนวทางการดำเนินงานสำนักหอสมุดกลางฯ

ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงาน และการจัดบริการอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา และส่งเสริมให้นักศึกษาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าจากหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ดังนี้

1. **พัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ** โดยกำหนดนโยบายการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอย่างชัดเจน ให้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้ใช้ทั้งที่เป็นนักศึกษา และอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้ได้เนื้อหาสาระตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และมีการจัดระบบให้ผู้ใช้เข้าถึงได้อย่างสะดวกและง่ายดาย
2. **พัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติ** เชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดในสังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งกับสถาบันอื่นๆ เนื่องจากนักศึกษาได้ชี้ถึงปัญหาที่ห้องสมุดไม่มีเทคโนโลยีให้ใช้ และแสดงความต้องการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นฐานข้อมูลซีดีรอม ฐานข้อมูลออนไลน์ การสืบค้นฐานข้อมูลบัตรรายการด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ดังนั้น หอสมุดกลางฯ เป็นหน่วยงานใหญ่มีขีดความสามารถในการดำเนินงาน และมีงบประมาณจึงควรเป็นหลักในการพัฒนาระบบการใช้ห้องสมุดด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเร็ว พร้อมทั้งพัฒนาคุณภาพของผู้ใช้ให้ได้มาตรฐานตามไปด้วย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ห้องสมุดให้ผู้ใช้สามารถใช้ห้องสมุดได้สะดวก รวดเร็ว และกว้างขวาง และยังเป็นการพัฒนาให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีเป็นผู้มีความรู้ และทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศอีกด้วย
3. **ปรับปรุงการประชาสัมพันธ์** เพื่อทำให้ทรัพยากรและบริการของสำนักหอสมุดกลางฯ เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายของผู้ใช้ และทำให้นักศึกษามีการใช้มากยิ่งขึ้น โดยการส่งทัศนคติ ข่าวสารที่นักศึกษาต้องการโดยเป็นช่องทาง ซึ่งนักศึกษาสามารถรับทราบข่าวสารได้สะดวก

รวดเร็ว เช่น ผ่านทางคณะ/ภาควิชา BULLETIN BOARD ทางคอมพิวเตอร์ ป้ายประชาสัมพันธ์ ในห้องสมุด และตามจุดที่สำคัญภายในสถาบันฯ วารสารของหอสมุดกลางฯ และจดหมายข่าว หอสมุดกลางฯ

4. **ให้ความรู้แก่ผู้ใช้เกี่ยวกับห้องสมุดและการใช้ห้องสมุด** โดยจัดทำสื่อแนะนำการใช้ห้องสมุดตามที่นักศึกษาต้องการ ได้แก่ คู่มือการใช้ห้องสมุด วีดิทัศน์ หรือสไลด์แนะนำการใช้ห้องสมุด แนะนำการใช้ห้องสมุดเป็นกลุ่ม และรายบุคคล

5. **จัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดให้มีลักษณะที่อำนวยความสะดวก และเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้** โดยการให้ข้อมูลลักษณะต่างๆ ตามความเหมาะสม ได้แก่ ป้ายสัญลักษณ์และเครื่องหมายต่างๆ เช่น ป้ายแผนผัง ป้ายบอกหมวดหมู่ที่ชั้น ป้ายบอกระบบการจัดหมู่ ป้ายบอกที่ตั้งทรัพยากรสารสนเทศ และป้ายบอกกฎ ระเบียบ ข้อกำหนด ข้อปฏิบัติ และจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดให้มีระเบียบ มีความสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ มีความเงียบสงบ และมีเครื่องปรับอากาศ

6. **จัดการบริการพิเศษเพิ่มขึ้น** เพื่ออำนวยความสะดวก และสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ เช่น บริการยืม-คืนระหว่างห้องสมุด จัดนิทรรศการเรื่องที่นำเสนอใจ จัดฉายวีดิทัศน์ บริการให้ใช้เครื่องพิมพ์ดีด และจัดบรรยาย อภิปรายทางวิชาการ

แนวทางการทำวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลการใช้ห้องสมุดโดยทั่วไป และความต้องการหอสมุดกลางของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งศึกษาในขณะที่ยังไม่ได้เปิดดำเนินการ เพื่อนำผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการวางแผนการบริการ ดังนั้น ในอนาคตในระยะเวลาที่หอสมุดกลางของสถาบันฯ เปิดการบริการอย่างเต็มที่แล้ว ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้และความต้องการทรัพยากรสารสนเทศของนักศึกษาและอาจารย์ในศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

2. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลจัดการศึกษาหลายระดับ กระจายวิทยาเขตไปตามส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความร่วมมือกันใช้ทรัพยากรระหว่างหอสมุดกลาง และห้องสมุดต่างๆ ของสถาบันฯ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการดำเนินงานที่มีความเป็นไปได้ ตรงกับเป้าหมายของสถาบันฯ และก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ผู้ใช้และการบริหารงาน